

Seznam autorů

Editoři:

Prof. MUDr. Antonín Sosna, DrSc.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Doc. MUDr. Petr Fulín, Ph.D., MBA

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Prof. MUDr. David Pokorný, CSc.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Prof. MUDr. Martin Krbec, CSc.

Ortopedicko-traumatologická klinika 3. LF UK a FN Královské Vinohrady, Praha

As. MUDr. Martin Vlček, Ph.D.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Spoluautoři:

Prof. MUDr. Pavel Dungal, DrSc.

Ortopedická klinika 1. LF UK a FN Bulovka, IPVZ Praha

Prof. MUDr. Petr Havránek, CSc., FEBPS

Klinika dětské chirurgie a traumatologie 3. LF UK a Fakultní Thomayerovy nemocnice, Praha

Prof. MUDr. Stanislav Popelka, CSc.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Prof. MUDr. Jan Štulík, CSc.

Klinika spondylochirurgie 1. LF UK a FN Motol, Praha

Prof. MUDr. Michal Tomčík, Ph.D.

Revmatologický ústav, Revmatologická klinika 1. LF UK, Praha

Prof. MUDr. Ivan Landor, CSc.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Prof. MUDr. Pavel Vavřík, CSc. †

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Prof. MUDr. David Jahoda, CSc.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Prof. MUDr. Vratislav Rybka, DrSc.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Doc. MUDr. Rastislav Hromádka, Ph.D.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Doc. MUDr. Vladislav Barták, Ph.D.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Doc. MUDr. Jan Pech, CSc.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Doc. MUDr. Jiří Kozák, Ph.D.

Centrum pro léčení a výzkum bolestivých stavů FN Motol, Praha

As. MUDr. Michal Barna

Klinika spondylochirurgie 1. LF UK a FN Motol, Praha

Michal Beneš

Anatomický ústav 2. LF UK, Praha

Mgr. Lucie Benešová

Klinika rehabilitačního lékařství 1. LF UK a Všeobecné fakultní nemocnice, Praha

As. MUDr. Evžen Beitzl, Ph.D.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Ing. Pavel Černý, Ph.D.

Fakulta zdravotnických studií, Západočeská univerzita Plzeň

As. MUDr. Jan Dobiáš

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

PharmDr. Dagmar Dolinská

Oddělení klinické farmacie FN Motol, Praha

MUDr. Otakar Dosoudil

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

As. MUDr. Pavel Dupal, MBA

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

As. MUDr. Jan Heřt

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

MUDr. Adam Jindra

Klinika rehabilitace a tělovýchovného lékařství 2. LF UK a FN Motol, Praha

MUDr. Tobiáš Judl

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

As. MUDr. Miroslav Netval, CSc.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

As. MUDr. Stanislav Popelka ml., Ph.D.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

As. MUDr. Milan Richtr, CSc.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

MUDr. Miroslav Streck

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

MUDr. Stanislav Štefanisko

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

As. MUDr. Jan Valenta, CSc.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

As. MUDr. David Veigl, Ph.D.

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

MUDr. Bohuslav Vrbický, CSc. †**MUDr. Jiří Walder**

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

As. MUDr. Tomáš Zatrapa

1. ortopedická klinika 1. LF UK a FN Motol, Praha

Recenzent:**Doc. MUDr. Pavel Douša, CSc.**

Klinika úrazové chirurgie a ortopedie Fakultní nemocnice Ostrava a Lékařské fakulty Ostravské univerzity

Autoři děkují

Doc. MUDr. Pavlu Doušovi, CSc., za cenné připomínky a recenzi tohoto učebního textu

Prof. MUDr. Miloslavu Ročkovi, CSc., MBA, z Kliniky zobrazovacích metod 2. LF UK a FN Motol,

Prof. MUDr. Ctiboru Povýšilovi, DrSc., z Ústavu patologie 1. LFUK a VFN,

Doc. MUDr. Ondřeji Naňkovi, Ph.D., z Anatomického ústavu 1. LF UK

a společnostem DePuy Synthes, Medartis, Prospan s.r.o., Medin a.s. a Zimmer Biomet

za poskytnutí obrazové dokumentace

Jiřímu Hlaváčkovi a Daně Tiché za ilustrace

společnostem Beznoska, s.r.o., Johnson & Johnson, s.r.o., Lima CZ, s.r.o., a Mediservis s.r.o.,

za poskytnutí finančního příspěvku k vydání

Obsah

Úvod	1
1. Historie ortopedie (A. Sosna)	2
2. Základy struktury, růstu a remodelace kostí (J. Heřt, A. Sosna)	5
2.1 Růst kosti	6
2.2 Remodelace kosti	7
3. Ortopedické vyšetření (A. Sosna, D. Pokorný, P. Fulín)	10
3.1 Anamnéza	10
3.2 Klinické vyšetření	11
3.3 Zobrazovací metody	14
3.4 Laboratorní vyšetření a speciální vyšetřovací metody	15
3.5 Klinické vyšetření kolenního kloubu	15
3.6 Klinické vyšetření ramenního kloubu	22
4. Artroskopie (J. Valenta, D. Veigl)	29
4.1 Artroskopie kolenního kloubu	29
4.2 Artroskopie ramenního kloubu	34
4.3 Artroskopie hlezna	36
4.4 Artroskopie kyčelního kloubu	37
4.5 Artroskopie loketního kloubu	37
4.6 Artroskopie zápěstí	38
5. Typy ran, sutur a obvazová technika (T. Zatrapa, P. Fulín, P. Vavřík)	40
5.1 Typy ran a jejich ošetření	40
5.2 Typy sutur	41
5.3 Obvazová technika v ortopedii	43
6. Závislost výskytu některých onemocnění na věku (A. Sosna)	49
7. Systémová onemocnění skeletu (A. Sosna, P. Fulín, J. Walder, V. Rybka)	50
7.1 Vrozená systémová onemocnění pohybového aparátu	50
7.2 Získaná systémová onemocnění pohybového aparátu	56
8. Artropatie (A. Sosna, P. Vavřík, D. Pokorný, P. Fulín)	59
8.1 Obecná charakteristika a etiologie	59
8.2 Neuroartropatie	59
8.3 Diabetická artropatie	60
8.4 Hemofilická artropatie	61
8.5 Krystalové artropatie	61
8.6 Psoriatická artropatie	62
9. Vrozené vady končetin (A. Sosna, P. Fulín, B. Vrbický, D. Pokorný)	64
9.1 Obecná charakteristika a etiologie	64
9.2 Nomenklatura vrozených vad	64
9.3 Některé typické vrozené vady	66

10. Vrozená (vývojová) dysplazie kyčelního kloubu (A. Sosna, S. Popelka)	70
11. Dětská mozková obrna (DMO, morbus Little) (T. Zatrapa, P. Vavřík)	83
12. Deformity dolních končetin (R. Hromádka, S. Popelka, A. Sosna)	86
12.1 Deformity kolenního kloubu	86
12.2 Deformity nohou	88
12.3 Onemocnění v oblasti paty	101
13. Coxa vara adolescentium (epifyseolysis capitis femoris) (S. Popelka, A. Sosna)	103
14. Aseptické kostní nekrózy (A. Sosna, D. Pokorný, S. Popelka, D. Veigl)	105
14.1 M. Osgood-Schlatter	109
14.2 M. Haglund-Sever, Apophysitis calcanei	110
14.3 M. Freiberg-Köhler (M. Köhler II)	110
14.4 M. Köhler I.	111
14.5 M. Kienböck.	111
15. Morbus Calvé-Legg-Perthes: Aseptická nekróza hlavičky femuru dětského věku (P. Dungal)	113
16. Revmatochirurgie (P. Fulín, J. Pech, M. Tomčík, J. Dobiáš, P. Vavřík)	120
16.1 Obecná charakteristika	120
16.2 Dělení revmatochirurgických výkonů	120
16.2.1 Profylaktické výkony	120
16.2.2 Rekonstrukční výkony	122
17. Osteoartróza (P. Fulín, A. Sosna, I. Landor)	128
18. Osteoartróza kyčelního kloubu (P. Fulín, A. Sosna, I. Landor)	135
19. Osteoartróza kolenního kloubu (P. Fulín, A. Sosna, D. Pokorný)	147
20. Osteoartróza ramenního kloubu (D. Pokorný, P. Fulín, A. Sosna)	157
21. Osteoartróza loketního kloubu (A. Sosna, I. Landor, P. Fulín)	164
22. Osteoartróza hlezenního kloubu (S. Popelka, P. Fulín)	170
23. Osteoartróza drobných kloubů ruky a nohy (D. Veigl, P. Fulín)	174
23.1 Artróza zápěstí a kloubů ruky	174
23.2 Artróza drobných kloubů nohy	177
24. Infekční záněty kostí a kloubů (S. Popelka ml., V. Barták, M. Netval, D. Jahoda)	182
24.1 Nespecifické záněty kostí	182
24.2 Infekce kloubních náhrad	192
24.3 Specifické záněty	199
25. Choroby svalů a šlach z přetížení (P. Fulín, A. Sosna, D. Pokorný)	203
25.1 Obecná charakteristika	203
25.2 Tenzopatie v oblasti horní končetiny	204
25.3 Tenzopatie v oblasti dolní končetiny	208
26. Dupuytrenova kontraktura (J. Pech, P. Fulín, D. Veigl)	211
27. Úžinové syndromy (D. Pokorný, P. Fulín, A. Sosna, M. Beneš, D. Veigl)	214
27.1 Úžinové syndromy na horní končetině	214
27.2 Úžinové syndromy dolní končetiny	217

28. Onemocnění páteře (<i>M. Krbec</i>)	220
28.1 Úvod	220
28.2 Vyšetření páteře.	220
28.3 Symptomatologie	221
28.4 Vrozené a vývojové vady	222
28.5 Onemocnění přidružené k vývojovým poruchám páteře	225
28.6 Skoliózy.	225
28.7 Scheuermannova choroba (Kyphosis dorsalis juvenilis, adolescentní nebo juvenilní kyfóza)	233
28.8 Vadné držení těla	234
28.9 Degenerativní onemocnění páteře	235
28.10 Zánětlivá onemocnění páteře	240
28.11 Nádorová onemocnění	241
28.12 Chronický algický vertebrogenní syndrom	243
29. Nádory pohybového aparátu (<i>R. Hromádka, P. Dupal</i>)	245
29.1 Etiopatogeneze	245
29.2 Klasifikace	245
29.3 Diagnostika	245
29.4 Léčba	250
29.5 Maligní nádory skeletu	252
29.6 Benigní nádory skeletu	255
29.7 Nádorům podobné afekce	258
29.8 Metastatické postižení skeletu.	260
30. Amputace (<i>T. Judl, A. Jindra, D. Jahoda</i>)	262
31. Ortotika-protetika (<i>A. Jindra, P. Černý</i>)	269
31.1 Protetika	270
31.2 Ortotika.	275
32. Rehabilitace v ortopedii (<i>L. Benešová, P. Fulín</i>)	281
32.1 Léčebná tělesná výchova	281
32.2 Fyzikální terapie	281
32.3 Rehabilitace u vybraných klinických diagnóz	283
33. Diagnostika poranění pohybového aparátu (<i>M. Vlček, M. Streck, S. Štefanisko</i>)	287
33.1 Anamnéza	287
33.2 Vyšetření	287
33.3 Zobrazovací metody	287
34. Kloubní poranění (<i>P. Fulín, A. Sosna</i>)	290
34.1 Poranění artikulujících kostí.	290
34.2 Poranění kloubní chrupavky.	291
34.3 Poranění kloubního pouzdra.	292
34.4 Poranění kloubních vazů	293
34.5 Poranění šlach a svalů	293
34.6 Poranění specifických měkkých tkání	293
34.7 Poranění kolemkloubních burz	293
34.8 Poranění kloubu	294
35. Poranění svalů a šlach (<i>P. Fulín, D. Veigl</i>)	296
35.1 Typy poškození	296
35.2 Poranění m. biceps brachii	297

35.3 Poranění rotátorové manžety	299
35.4 Poranění m. quadriceps femoris	299
35.5 Poranění Achillovy šlachy	300
35.6 Poranění šlach ruky	301
36. Kompartment syndrom (J. Heřt, A. Sosna)	304
36.1 Volkmannova ischemická kontraktura	304
37. Zlomeniny (M. Vlček, S. Štefanisko, M. Streck, O. Dosoudil, P. Fulín)	306
37.1 Úrazové zlomeniny	306
37.2 Otevřené zlomeniny	308
37.3 Únavové zlomeniny	311
37.4 Patologické zlomeniny	311
37.5 Principy léčby zlomenin.	311
38. Osteosyntéza a její principy (A. Sosna, M. Vlček, M. Richtr, P. Fulín)	314
38.1 Typy osteosyntézy	314
38.2 Extrakce implantátů pro osteosyntézu	326
39. Hojení kostí a jeho poruchy (P. Fulín, A. Sosna, D. Pokorný)	328
39.1 Hojení zlomenin	328
39.2 Poruchy hojení	331
40. Polytrauma (E. Beitl, M. Streck)	333
41. Zlomeniny a luxace v oblasti lopatky a klíční kosti (P. Fulín, D. Pokorný)	337
41.1 Zlomeniny klíční kosti.	337
41.2 Zlomeniny lopatky	338
41.3 Sternoklavikulární luxace	340
41.4 Akromioklavikulární luxace	341
42. Luxace ramenního kloubu (P. Fulín, A. Sosna)	343
43. Zlomeniny proximálního konce a diafýzy humeru (P. Fulín, M. Streck, M. Vlček, D. Pokorný, A. Sosna)	348
43.1 Zlomeniny proximálního konce humeru	348
43.2 Zlomeniny diafýzy humeru.	353
44. Zlomeniny a luxace v oblasti loketního kloubu (M. Vlček, M. Streck, P. Fulín)	357
44.1 Zlomeniny distální části humeru	357
44.2 Luxace loketního kloubu	359
44.3 Zlomeniny proximální části radia.	361
44.4 Zlomeniny proximální části ulny	364
45. Zlomeniny předloktí (M. Vlček, M. Streck, A. Sosna)	367
45.1 Zlomeniny diafýzy radia a ulny	367
45.2 Zlomeniny distálního radia	370
45.3 Zlomeniny distální ulny.	374
46. Zlomeniny a luxace v oblasti zápěstí a ruky (D. Veigl, M. Vlček, A. Sosna)	376
46.1 Zlomeniny karpálních kostí	376
46.2 Zlomeniny metakarpů.	377
46.3 Zlomeniny falang.	379
46.4 Perilunární luxace a zlomeniny	379
46.5 Luxace prstů.	380

47. Zlomeniny v oblasti páteře (J. Štulík, M. Barna)	381
48. Zlomeniny pánve, acetabula a luxace kyčelního kloubu (E. Beitzl, M. Streck, M. Vlček)	388
48.1 Zlomeniny pánve	388
48.2 Zlomeniny acetabula	392
48.3 Luxace kyčelního kloubu	395
49. Zlomeniny proximálního konce a diafýzy femuru (J. Heřt, A. Sosna, M. Vlček)	398
49.1 Zlomeniny proximálního femuru	398
49.2 Zlomeniny diafýzy femuru	404
50. Zlomeniny a luxace v oblasti kolenního kloubu (M. Vlček, S. Štefanisko, P. Fulín)	408
50.1 Zlomeniny distálního femuru	408
51.2 Zlomeniny proximální tibia	411
50.3 Zlomeniny pately	413
50.4 Luxace v oblasti kolenního kloubu	415
51. Zlomeniny bérce a hlezna (M. Vlček, S. Štefanisko, A. Sosna, P. Fulín)	418
51.1 Zlomeniny diafýzy tibia a fibuly	418
51.2 Zlomeniny distální části tibia	421
51.3 Zlomeniny hlezna	424
52. Zlomeniny a luxace v oblasti nohy (M. Vlček, S. Štefanisko)	430
52.1 Zlomeniny talu	430
52.2 Zlomeniny kalkanea	432
52.3 Poranění v oblasti os naviculare, os cuboideum a ossa cuneiformia I–III	433
52.4 Luxace tarzu	434
52.5 Zlomeniny a luxace v oblasti Lisfrankova kloubu (tarzometatarzální)	434
52.6 Zlomeniny metatarzů	435
52.7 Zlomeniny prstů nohy	436
52.8 Luxace prstů nohy	436
53. Specifika léčby zlomenin v dětském věku (P. Havránek)	437
53.1 Vymezení dětského věku	437
53.2 Odlišnosti dětského skeletu od kostí dospělých	438
53.3 Typy dětských zlomenin	439
53.4 Poranění růstové chrupavky – fyzární poranění	442
53.5 Epidemiologie dětských zlomenin	445
53.6 Diagnostika dětských zlomenin	446
53.7 Léčba dětských zlomenin	447
53.8 Následky dětských zlomenin	451
54. Sudeckův algodystrofický syndrom (komplexní regionální bolestivý syndrom – KRBS) (P. Fulín, J. Kozák, D. Dolinská)	453
55. Rehabilitace v traumatologii (P. Fulín, L. Benešová)	456
55.1 Rehabilitace u vybraných klinických diagnóz	456
Použitá a doporučená literatura	459
Rejstřík	461